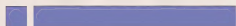

ସଂସ୍କୃତ-ବିଳାସ

ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣପ୍ରିୟା ଦେବୀ

ସଂସେରା-ବିଳାପ

ପ୍ରଣେତା

ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣପ୍ରିୟା ଦେବୀ

(ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବାହୁବଳେନ୍ଦ୍ର ହରିକୃଷ୍ଣ ଦେବସ୍ୱୟଙ୍କ ସହଧର୍ମିଣୀ)

ପ୍ରକାଶକ

ସଂସେରାଧୀଶ୍ୱର

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନୃପତିସିଂହ ଦେବ

ମୁଦ୍ରାକର—ଶ୍ରୀ ହାଡ଼ୁ ସାମୁଗୁରୁ

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରିଣ୍ଟିଙ୍ଗ୍ ଓ ପ୍ଲାଇଂ

ବୁକ୍ସ ପୁର (ଗଞ୍ଜାମ)

୧୯୩୮

ବିଳାପୁଲେ ବିତରତ

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଯାହାଙ୍କ ଲଳନ ପାଳନରେ ଅବାଲ୍ଲ ମାତୁ ବିଯୋଗ ଦୁଃଖ
ହୃଦୟ ପଟରେ ସ୍ଥାନ ପାଇ ପାରିନାହିଁ, ଯାହାଙ୍କ
ଉପଦେଶାମୃତ ଜ୍ଵାଳାମୟୀ ସଂସାରର ଅମୀୟ
ମନ୍ଦାକିନୀଧାର ସଦୃଶ ଉପଭୋଗିନୀୟ,
ସେହି ମଞ୍ଜୁଷାଧୀଶ୍ଵର ମୋର
ଅସୀୟା ମାତୃଳୀ ଓ ଧର୍ମ
ଜନନୀ ସ୍ଵର୍ଗୀୟା

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରତ୍ନମାଳା ପଟଂମହାଦେବିଙ୍କ

ଶ୍ରୀ ରତ୍ନ ପାଦୁକାରେ ରକ୍ତର ନିଦ-
ର୍ଶନ ସ୍ଵରୂପ ଏହି 'ସଂସାର'
ବିଳାପ'ଟି କୃତାଞ୍ଜଳି
ପୁଟରେ ଅର୍ପଣ
କରୁଅଛି ।

—୩୫୫—

ମାଛମରା }
୪-୧୦-୧୯୩୮ }

—ଲେଖିକା—

ନିବେଦନ

ମୋର ଭକ୍ତିଭାବନା ଆରାଧ୍ୟ ଦେବତା ପଦକ ଉପାହରେ ଅନେକ ସମୟରେ କବିତା ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଗଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେହି ମହତ୍ତ୍ଵଭାବନାର ବହୁ ଦୂରରେ ମୁଁ । ଆଜି ମୋର ଭ୍ରାତୃ-ବଧୂ ସ୍ଵର୍ଗୀୟା ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ରତ୍ନମାଳା ଦେବୀ ସଂସାର ଯୁବରାଣୀଙ୍କ ୪-୪-୧୯୩୮ ତୈମ୍ବି ଶୁକ୍ଳ ଚତୁର୍ଥୀ ରାତି ୧୨ ଘଣ୍ଟା ସମୟରେ ଅକାଳ ବିୟୋଗ ବିଷୟରେ ଯାହା ଖଣ୍ଡେ ଅଧେ ଲେଖିଅଛି, ଏହା ମୋର ପ୍ରଥମ ଉଦ୍‌ଯୋଗ । ଏଥିରେ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଦୁର୍ଫଳ ଅଛି । ସହୃଦୟ ପାଠକ ପାଠିକାଙ୍କ ନିକଟରେ ମୋର ଏଭଳି ବିନୀତ ପ୍ରାର୍ଥନା ଯେ, ମିଶ୍ରିତ ଜ୍ଞାନ-ସ୍ଥିତିରୁ ଜ୍ଞାନ ଯଦ୍ରୁପ ହଂସୀର ପକ୍ଷେ ତ୍ୟାଜ୍ୟ, ତଦ୍ରୁପ ମୋର ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ବୁଦ୍ଧି-ସ୍ଫୁଲ୍ବତ ‘ସଂସାର-ବିଳାପ’ ରୁ ଅବିଳତା ତ୍ୟାଗ କରି ଭାବି ମାତ୍ର ଗ୍ରହଣ କଲେ ଏହି ଅବିଳା ଗାବନକୁ ସାର୍ଥ ମନେ କରିବ । ଇତି ।

ମାତ୍ରମତ୍ର

୪ । ୧୦ । ୩୮

}

ଲେଖିକା—

ବିଜ୍ଞପ୍ତି

ଯାହାଙ୍କ ବିଜୟରେ ମୋର ନବର ଅମରାବତୀର ଅରା ବିହାର କରୁ-
ଥିଲା, ଯାହାଙ୍କ ସୁକୋମଳ ବାଣୀ-ବାଣୀ ଝଙ୍କାରରେ କି ଦାସ, କି ଦାସୀ,
କି ପ୍ରଜା ସମସ୍ତଙ୍କ ଚିତ୍ତ ମୁକ୍ତ ଓ ସ୍ତମ୍ଭିତ ହେଉଥିଲା, ସେହି ମମ-ସାମ୍ରାଜ୍ୟ-
-ଲକ୍ଷ୍ମୀ-ସ୍ୱରୂପିଣୀ ଯୁବରାଣୀ ସାହେବାଙ୍କୁ ଅକାଳେ ହରାଇ ଭ୍ରାତୃବଧୁ-
ବରହ-ଶୋକସ୍ତବ୍ଧ-ହୃଦୟା ମୋର ପଟଃ ଜେମାମଣିଙ୍କ ବରଚିତ
ଏହି ‘ସଂସାର ବଳାପ’ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଜେମାମଣି ଅନୁମୁକ୍ତ ହେଲେ
ସୂଚା କତିପୟ ସୁଜନଙ୍କ ଅନୁରୋଧରୁ ଏହା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ
ହେଲି । ଭଦ୍ର ।

ସଂସାର ରାଜବାଟୀ

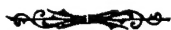
୪ । ୧୦ । ୩୮

}

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନୃପତିସିଂହ ଦେବ

ସଂସାରୀଶ୍ୱର

ସଂସାର-ବିଳାସ

୧

ରାଗ—ରସକୁଲ୍ୟା

ଚରଣ ଶୁକ୍ଳ ଚତୁର୍ଥୀ ନିଶୀଥ ସ୍ଵରଣେ ହୃଦୟ ହୁଏ ଆରତ
ଆହା କି ବିପତ୍ତି ଆସି ପଡ଼ିଲା ସ୍ଵପନେ ଭବନା ଯାହା ନଥିଲା
ଦଇବ ତ ଏହା କଲ ଯେ ।

ପୁବେ କେଉଁ ଭଗ୍ନ ତପସ୍ୟା ହେତୁରୁ
ଏପରି ଦଣ୍ଡ ଘଟିଲା ଯେ । ୧ ।

ଆହା ନୃପସୁତା ଚନ୍ଦ୍ରମାମୁହିଁ ପଡ଼ିବୁ ଧରରେ ଅରକ୍ଷ ହୋଇ
ପକକ ଆନନ କର ମଳନ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ହୋଇଛି ବେଶ ନୟନ
ଯା ଦେଖୁଛି ନେତ୍ର ମୋର ରେ ।

ନୟନ ନ ଫୁଟେ ହୃଦୟ ନ ଫାଟେ
ପାଷାଣୁ ହେଲା କଠୋରରେ । ୨ ।

କେତେ ସୁଯୋଗରୁ ମଣି କାଞ୍ଚନ ହଯୋଗ କରିଥିଲେ ଭଗବାନ
ତାହା ବିଲେକି ହୃଦ ପଦ୍ମବନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା ସେ ଦିଗୁଦନ
ଶୋକ ହିମତାପ ପଡ଼ି ଯେ ।

ନାରାୟଣ କର ମୁହିଁ ପରିହର
ଶୁଣାନ କି ବିଦ୍ୟମାନ ଯେ । ୩ ।

ବଦନ ବରୁଣ ହୁମକୁ ଗୁହଁ ହୃଦୟେ କହୁତେ ଦୟା କି ନାହିଁ
 କହୁଥିଲ ପରା ହୁମର ମୁଖ ବିରସ ଦେଖିଲେ କୋଟି ବିଶିଖ
 ମରମେ ବାଜୁଛ ମୋର ଗୋ ।

ସେ ସ୍ନେହ ହୁମର କେଣେ ଗଲ ଧନ
 ବୁଦ୍ଧି ଶିଖିଲ ନିଷ୍ଠୁର ଗୋ । ୪ ।

ମୋହର ସ୍ବଦେଶ ଯିବାର ଶଙ୍କା ଦେଉଥିଲା ହୃଦେ ବଳର ଧକ୍କା
 ଏବେ କି ଦୋଷେ ତ୍ୟଜ୍ୟା କଲ ମୋରେ ଦୋଷତ କର ନାହିଁ ଜାଣିବାରେ
 ଥିବି ବା ଅଜ୍ଞାନେ କରି ଗୋ ।

କ୍ଷମାମୟୀ ହୋଇ କ୍ଷମାଦାୟୀ ବାରେ
 କୃପଣ ହେଲ କିପରି ଗୋ । ୫ ।

କେ କହୁବି ଆଉ ମୁହଁ ବଦନ କେ ତୋଷିବି ଦେଇ ବାସ ଭୁଷଣ
 କେ ବସିବି ଆସି ମୋହର ଆଗେ କରବି ଆଶ୍ବାସ ଅତି ସରାଗେ
 କେହି ଦେବ ମୋତେ ଆଶୁ ଗୋ ।

ସବୁ ବିଷୟରେ ମୁହଁ ଅଛୁ ସହ
 ଚିତ୍ତେ ଚିନ୍ତା ନ କରିବି ଗୋ । ୬ ।

ମୋ ନିମନ୍ତେ କେତେ କଷ୍ଟ ସହଲ ଅଭିମାନ ସାଗରରୁ ତାରଲ
 ଅଟଳ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ହୁମ୍ନେ ରଖିଲ ଧର୍ମ ପଥରୁ ଢିଲେ ନ ଟଳିଲ
 ଧର୍ମ ମୁକୁଟ ଏକା କଲ ଗୋ ।

ଅତି ଧର୍ମବନ୍ତ ଅଟ ମୋର ବଧୂ
 ସେ ଧର୍ମ ରହୁଲା ନାହିଁ ଗୋ । ୭ ।

ସବୁ ଗୁଣାଳଙ୍କୃତ ମୋର ବଧୂ ଶୀତଳେ ଯେମନ୍ତ ଅଟଇ ବଧୂ
 ଶୋଭରେ ରମ୍ଭା ନୋହୁବେ ସମାନ ରାଜଗଣ୍ଡରେ ଦ୍ରୌପଦୀ ଯେସନ
 ସୀତୟାଙ୍କ ପରି ସଜା ଗୋ ।

ଅରମାନେ ପୁଅ-

ବାରେ ପଶିଗଲେ

ତୁମ୍ଭେ କଲ ସେହୁ ଶୁଦ୍ଧ ଗୋ । ୮ ।

କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି ତବ ସପରବାର

କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି ଦାସ ଦାସୀ ନିକର

କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି ପ୍ରଜା ଅବୁଲ ହୋଇ

କାନ୍ଦେ ଶଙ୍ଖ ନଦୀ କରୁଣା ବହୁ

କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ଗୋ ।

ଗୁଣ ଗୁଣି ତବ

ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଦେବା

କାନ୍ଦନ୍ତି କନକ ଦୁର୍ଗା ଗୋ । ୯ ।

କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି ତବ ଧର୍ମର ଭାବ

କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି ତବ ଭାଣ୍ଡିଣୀ ଦୁଇ

ତାହାଙ୍କ ଅର୍ଦଳ କିଏ ସହବ

ଖେଳାଇ ଭୋଜନ ଆଉ କେ ଦେବ

ସତେ ଦେଲ ଯେତେ ସୁଖ ଗୋ ।

ଚିର ନିଦ୍ରାରେ ତ

ଶାୟିତ ହୋଇଲ

ଦୁଃଖ ସମୁଦ୍ରେ ଭସାଇ ଗୋ । ୧୦ ।

କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି ତବ ପରାଣ ପତି

ତାହା ଦେଖି ହୃଦ ହୁଏ କରତ

ନକହୁ ହୋଇଲେ କ୍ଷଣେ ଅନ୍ତର

ଚିତ୍ତେ ମଣୁଥିଲ ଯୁଗ ପ୍ରକାର

ଏବେ ନିଜେ ତ୍ୟାଗ କଲ ଗୋ ।

ତୁମ୍ଭେ ଏକା ସିନା

ଅନ୍ୟାୟ କରିଲ

ପଦେ ଯା ନକହୁ ଗଲ ଗୋ । ୧୧ ।

ବିଦେଶେ ବିଜୟେ କରିବେ ଯେବେ

କଣ୍ଠ ପୁଛୁଥିଲ କେତେ ସରାଗେ

କରୁଥିଲ ଶୋକ ଅତି ଦୁଃଖେଶ

କଣ୍ଠ ଦିନ ଯେବେ ସିବ ବିଜଣ

ସପତଣୀ ହେବା କ୍ଷରେ ଗୋ ।

ଏବେ କାହାକୁ ତ

ସମର୍ପଣ ଗଲ

ସହୁଲ ଛାଡି ତୁମ୍ଭର ଗୋ । ୧୨ ।

* ଏଠାରେ ମୋର ପୂର୍ବପାଦ ପଦକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଅଛି । ମୋର ସ୍ମୃତିବଧୂ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ସୁବି-
ରଣୀ ସାହେବାବର ଏହାଙ୍କଠାରେ ସହୋଦର ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସ୍ନେହ ଓ ସମ୍ମାନ ଥାଇ
ରାଜ୍ୟର ଯାବତ ଭାର ଏହାଙ୍କ ଉପରେ ନିମ୍ନପଦ—ଲେଖିବ ।

ଶେଷାବସ୍ଥାକୁ ବହୁତ ସେ କାଳେ ମୋତେ ସବୋଧୁ ପୁଞ୍ଜିଲି ସଧୀରେ
ମୋ ତହୁଁ ଶୁଣିଲି ପ୍ରତି ଉତ୍ତର ପଡ଼ିବୁ ବୋଧୁଲି ମୁଦୁ ବାଣୀର
ସେ ସ୍ନେହ କାହିଁ ରଖିଲି ଗୋ ।'

ଏବେ ତୁମ୍ଭ କାନ୍ତ କରୁଛନ୍ତି ଶୋକ

ଅସି ଅଶ୍ୱାସନା କର ଗୋ । ୧୩।

ଦିନେ ଶ୍ରୀମୁଖ ମଳିନ ଦିଶିଲେ ଭୟକରି ଚିତ୍ତେ କେତେ ପ୍ରକାରେ
“କପାଁ ତୁମ୍ଭ ଭ୍ରାତା ଶ୍ରୀମୁଖ ଛବି ଉତ୍ତର ଯାଇଛି ଚିତ୍ତେ କି ଭାବି
କିଛି ଦୋଷ କର ନାହିଁ ଗୋ ।”

ଭୟେ ମୋ ହୃଦରେ ରଖିଣ ଲପନ

ଅଶ୍ରୁ ଢାଳ ପ୍ରାଣସହ ଗୋ । ୧୪।

ଅଶହେଳା ହେବ ବୋଲି ଯୋଗଣ ଅପଣା ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଯୋଗାଡ଼ି ଦେନ
ଅନ ସେବା ଦେଇ ଦାସୀକ କରେ ପଦ ସେବାକର ଅପଣା କରେ
ସ୍ନେହ ଉଣା ହେବ ବୋଲି ଗୋ ।

ଏଡ଼େ ବଡ଼ ସ୍ନେହ କରି ଗଲା କାଟି

ଦେଇ କରଗଲି ଗୁଲି ଗୋ । ୧୫।

କ୍ଳେତେ ଦେବ ଦେବୀ କଲି ସ୍ଥାପନ କିପରି ହୋଇବ ଭଣ ମୋତନ
ପଡ଼ିବ ସେତେ ମଙ୍ଗଳ କାମନା ଦେଶ ଉଲଟି କରିବା ଭାବନା
ଏସବୁ କଲି ବିଅର୍ଥ ଗୋ ।

ଝୁର ଝୁର ଦିନ କଟାଇବା ସିନା

ଶେଷରେ ହେଲା ନିୟତ ଗୋ । ୧୬।

ଏମାନ ସ୍ମରଣ କରିଣ ମୁହିଁ ଦିନ ଅସର ହେଉଛିରେ ସହ
ନିର୍ଲକ୍ଷ ପରାଣ ନୟାଏ ଛଡ଼ି କେତେଦିନ ରହୁବ ଦୁଃଖ ପଡ଼ି
ମୋତେ ନ ହୁଏ ଗୋତର ଗୋ ।

[୫]

ମଣିହର ପଣି-

ବଡ଼ ହେଲ ସଦା

ପ୍ରାଣ ହୁଏ କଲବଲ ଗୋ । ୧୬।

ସ୍ବର୍ଗ ଧାମେ ତୁମ୍ଭେ ବିଜେ କରଣ

ପଡ଼ିଲ ପରେ କୃପା ବରପଣ

କରୁଥାଅ ବୋଲି ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା

ନିର୍ଦ୍ଦୟ ନହେବ ଶଶିବଦନା

ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ବେଦ ରଖିଥିବ ଗୋ ।

ଯେତେ ଦୂରେ ଥିଲେ

ତୁମ୍ଭେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ

ସେ ଅଟନ୍ତି ତୁମ୍ଭ ଧବ ଗୋ । ୧୭।

ଅହେ କୃପାମୟ ଶ୍ରୀ ରଘୁବୀର

ସୀତାଙ୍କ ବିରହେ ହୋଇ ଅତୁଳ

କେତେ ସନ୍ତାପିତ ହୋଇଛ ହର

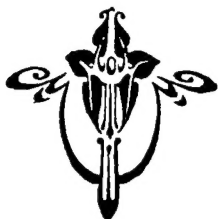
ତୁମ୍ଭେ ଜାଣ କଷ୍ଟ ଦୁଃଖ ସବୁର

ଏତେ ଭିକ୍ଷା ମାଗେ ପଦେ ହେ ।

ରତ୍ନମାଳା ଦେବା

ମୋ ଯୁବରାଣୀକୁ

ସ୍ଥାନ ଦଅ ତବ ପଦେ ହେ । ୧୮।

କଳାମାଣିକ ବୃତ୍ତରେ

ସୁକୁମାର ରାଜନନ୍ଦନା ମୋ ପ୍ରାଣ ଇଶ୍ଵର
 କାହିଁ ଛାଡ଼ି ଗଲୁ ମୋତେ ତୁମ୍ଭ ଏକାକର
 ଜୀବ ଧନରେ
 ତୋଲୁଗି ଯିବ ଏହି ଜୀବନରେ । ୧ ।

ପିଣ୍ଡ ରଖି ପ୍ରାଣ ମୋର କେନ୍ଦ୍ର ଘେନି ଗଲୁ
 ଅଗାଧ ସମୁଦ୍ରେ ମୋର ଭେଳା ବୁଡ଼ାଇଲୁ
 ମନ ଧାତାରେ
 ମନେ ରଖିଥିଲୁ କି ଅହନ୍ତାରେ । ୨ ।

ନୟନ ପ୍ରତିମା ମୋର ମୋ ନୟନ ଜ୍ୟୋତି
 ଅନ୍ତର ହେବାରୁ ତରଫର ଦିଶେ ରାତି
 ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖିରେ
 ତୋହଲୁଗି ହୋଇଗଲୁ ଦୁଃଖୀ ରେ । ୩ ।

ହଂସୁଲି ହୁଲିରେ ନିଦ୍ରା ତୋତେ ନ ଲଗଇ
 ରୁମ୍ଭିରେ ଶୟନ କରିଅଛୁ ପ୍ରାଣସହ
 ଏହା ଦେଖି ରେ
 ଫୁଟି ନଯାଏ ମୋ ବେନି ଅସି ରେ । ୪ ।

ପିଠି କରି ଦିନେ ହେଲେ ନ ଶୋଇବୁ ଧନ
 ଏବେ ଏ ରାତି ଧରିବୁ ଲଗେ ଅନ୍ତମାନ
 ଖଇ ଗୀର ଗୋ
 ଶୁଣି କୋପିଲୁ କି ନାଶବର ଗୋ । ୫ ।

ମୋ ପାଶରୁ ବିଜେ କର କରୁଛି ଦଇନ
 ବିନା ଦୋଷେ ରୁଷି ଶୋଇଅଛି ପ୍ରାଣଧନ ।
 ଦୟା ବହରେ
 ବେଗେ ଉଠ ଉଠ ପ୍ରାଣସହ ରେ । ୬ ।
 କେଳ କଉତୁକ ମୋର ପ୍ରେମର ପିତୁଳି
 ଦନ ମୋ ଅସର ହେବ ରାନ୍ଧି ଦନ ଭଳି
 କନକାଙ୍ଗି ରେ
 କାହୁଁ ପାଇବି ତୋପରି ସଙ୍ଗୀ ରେ । ୭ ।
 ସ୍ଥରକ-କରକ-ଦନ୍ତ କର ରାଜଗଡ଼
 ତୋତେ ଦେଖି ଫୁଲ୍ଲ ହେଉଥିଲା ମୋର ଛତି
 ରସଲତା ରେ
 କାହୁଁ ପାଇବି ତୋପରି କାନ୍ତା ରେ । ୮ ।
 ଶୟନେ ଅନୁର କର ଆଉ ହୃଦହାର
 ରିଲ ହେବ ବୋଲି ଚିତ୍ତେ କରିଣ ବିଚାର
 ରସାଳସି ରେ
 ତୋତେ ପାଇଥିଲି ଗଙ୍ଗେ ଝାସିରେ । ୯ ।
 ଅନ ରଜନ ଦେଉଣ ବ୍ରାହ୍ମଣୀର କରେ
 ଯୋଗଣ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଜାଡ଼ୁ ଅପଣା ଶ୍ରୀକରେ
 ଗୁଣନିଧି ରେ
 ସବୁ ସରିଗଲା ମୋର ବୁଦ୍ଧି ରେ । ୧୦ ।
 ମଣୋହିର ବେଳ ହେଲା ବୋଲି ଦଅ ଡାକ
 ଏତେ କଷ୍ଟ ପଡ଼େ ଏବେ ଦର୍ଶନ ନାହିଁକି ।
 ସ୍ନେହାଧୀନା ରେ
 ଚିତ୍ତେ କହୁତେ ନକରୁ ଦେନା ରେ । ୧୧ ।

କଟକର ଅନ୍ତର ଦେଲେ ଯେଉଁଥାଉ ଦାସୀ

ଏବେ କଳାଦୋଷେ କିପାଁ ଶୋଭିଅଛି ରୁଷି

ଘନକେଶି ରେ

ବୋଧୁବନ୍ଧୁ ଥରେ ମୋତେ ଅସ୍ଥି ରେ । ୧୨।

ମନ୍ତ୍ରୀପରି ଦୁର୍ଦ୍ଦି ଦାତା ତୋ ଅମୀୟ ସ୍ନେହ

ମୂର୍ତ୍ତି ରତ୍ନଅଳଙ୍କାର ଅବା କି କାଠିକ ଦେହ ।

ଗୁଣିକତା ରେ

ସବୁ ଭେଗ ଲୁଗେ ମୋତେ ପିତା ରେ । ୧୩।

ଶ୍ରୀମୁଖ ମଲ୍ଲିକା ମୋର ନ ଦେଖୁ ଥିବାର

ଏଡ଼େ ସ୍ନେହ କାହିଁଗଲା ତୋର ନାଶବର

ରତ୍ନମାଳା ଚେ

ବାଟିଦେଇ ଗଲୁ ମୋର ଗଳା ରେ । ୧୪।

କେ ମୋହର ମନ ଜାଣି ସେବା ଯେ କରିବ

ବୋଧ ସମୟରେ କେନ୍ଦ୍ର ଶାନ୍ତି ଭରାଣବ ।

ଚିତ୍ର ବୋଧୁରେ

ମନ କେ ତୋପିବ କହୁ ବୁଦ୍ଧି ରେ । ୧୫ ।

ଅସ ଅସ ପ୍ରାଣଧନ ମୋ ବୁଝିଲକେଷି

ଦେଖାଇଣ ଦଥ ଥରେ ତୋ ଶ୍ରୀମୁଖ ଗଣି

ଗୁରୁଦାସି ରେ

ଶୁଣି ନାହିଁ ନଥିଲା ତ ରୁଷି ରେ । ୧୭ ।

ପଦ୍ମିନୀ ପଦ୍ମବାସିନୀ ଚେ ସ୍ନେହ ବସୁଳା

ମତ୍ସରୀ ଗାମିନୀ ତୁ ଅଛୁ ପ୍ରେମଶୀଳା

ମୁଗନେହି ଭେ

ଦଳିପୁରେ ନାହିଁ ମୋର ଗଢ଼ ରେ । ୧୭।

ଅହା ରେ ସ୍ବଜନଭଙ୍ଗ କେନ୍ଦୁ ନେଲୁ ତୋତେ
 ମୃଦୁବଚନେ ଆଶ୍ଵାସ କରବ କେ ମୋତେ
 ନଦ୍ରା ପରେ ଗୋ
 ପଦ ମଞ୍ଚାଳବ କେ ବା କରେ ଗୋ । ୧୮ ।
 ସ୍ଵଳ ଦୋଷେ ରୁସି ବସିବୁ କାହାକୁ ଧନ
 କେ ତୋଷିବ ନାନାରସେ ମୋର ମନପ୍ରାଣ
 ଜୀବ ଧନ ରେ
 ସବୁ ହୋଇଗଲା ମୋ ସ୍ଵପନ ରେ । ୧୯ ।
 ବାଣୀ-ପିକ-ଜଣା-ସୁସ୍ଵର ମଧୁ ଭୃଷିଣି
 ଶିରାଞ୍ଜ କୋମଳ ଅଙ୍ଗ ଚମ୍ପକ ବରଜ
 ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଦେହ ରେ
 ଅତି ଗୁଣବତୀ ଗୁଣଗ୍ରାହୀ ରେ । ୨୦ ।
 ଅସନ ବିଷ ପରାୟେ ବସନ ଯେ ଅହ
 ତାମ୍ବୁଲ କର୍ପୁର ପିତା ଲଗେ ପ୍ରାଣସହ
 ତୋର ବିନାରେ
 ଯାଉଛି ସର ମୁହିଁ ନବାନାରେ । ୨୧ ।
 ତୋର ବିନା ତହୁ ଲଗେ ଅନଳ ସମାନ
 ଦୁର ହୋଇଗଲା ଯେଣୁ ମୋର ପ୍ରାଣଧନ
 ଅଙ୍ଗଦାହା ରେ
 କରୁଛି ନପାଇ ତୋର ସାହାରେ । ୨୨ ।
 ହମବୁ ଉତ୍ତମ ହେଉ ଉତ୍ତମବୁ ହମ
 ହୋଇ ହେଉଥାଉ ସାହା କର୍ମ ହେଲା ବାମ
 ଶଞ୍ଜନାସି ରେ
 କପର ସୁକୁମାର ତୋତେ ସଖୀ ରେ । ୨୩ ।

ଜୀବନ୍ତରେ ଯେତେ ସୁଖ ଦେଲୁ ଜୀବଧନ
 ଆସି କହୁଦିଅ ବାରେ ସୁପ୍ରେମ ବଚନ
 ଅଶ୍ରୁ ମୋର ଗୋ
 ଆସି ପୋଛି ଦେଇ ଶାନ୍ତ କର ଗୋ । ୧୪।
 ଦୟା ହୃଦୟରେ ବହୁ କୃପା ସୁଧା ବୁଝି
 ଚନ୍ଦ୍ରା ବନ୍ଧୁ ଦିଅ ନାଶି ଆରେ ବିମ୍ବ ଓଷ୍ଠି
 ବିଧୁମୁଖି ରେ
 ଥରେ ଆସି ଯାଅ ଦୁଃଖ ଦେଖି ରେ । ୧୫।
 “ଅଦ୍ଭେ ପ୍ରାଣମଣି ମୋର । ନକାଦ” ଏ ବାଣୀ
 ଦିଅ ଦୂରରୁ ଶୁଣାଇ ଯାଉ ଦୁଃଖ ଶ୍ରେଣୀ
 ଜାଳବାସ ଗୋ
 ତଟିଲେ ମୋତେ କର ଅଶ୍ୱାସ ଗୋ । ୧୬।
 ମଣୋହିର ବେଳେ କରେ ଧରଣ ବ୍ୟଜନ
 ମଣୋହିର ଶେଷେ କରୁ ତାମ୍ବୁଲ ଅର୍ପଣ
 ହୃଦହାରରେ
 ଦିନ ମୋ ହୋଇଗଲା ଅସରରେ । ୧୭।
 ତୋହଠାରେ କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ ମୁଁ କରଣ
 ବିନା ଦୋଷେ ଛଡ଼ିଗଲୁ ମୋ ଜୀବ ଜୀବନ
 ହୃଦନିଧି ରେ
 ତୋହୁ ବିନା ନ ଦଶଇ ବୁଦ୍ଧି ରେ । ୧୮।
 ଦଶେ ଦଶେ ପ୍ରତି ଦଶେ ‘ଦଶେ ତୋ ମାଧୁରୀ
 ଜୀବନ ଯାଏ ବାହାରି ତୋତେ ଝୁରୁ ଝୁରୁ
 ଚଳାପାଇଁ ରେ
 ଦଶେ ଦଶେ ଦଶେ ତୋର ଭଙ୍ଗୀରେ । ୧୯।

କେତେ ତପସ୍ୟାରେ ତୋତେ ମୁଁ ପାଇଣ ଥିଲି
 ଭଗ୍ନ ତପସ୍ୟାରୁ ସିନା ନିଧୁ ହରାଇଲି
 ନବବାଳା ରେ
 କା'ତୁଲେ କରିବି ଲାଲା ଖେଳା ରେ । ୩୦ ।
 ଦିନେ ହେଲେ ହସି ନାହିଁ ରସି ନାହିଁ ଭେଲେ
 ମନ ଭାଙ୍ଗି କଥା ହୋଇ ନାହିଁ ତୋର ତୁଲେ
 ମନ କଥାରେ
 ମନରେ ରହିଲୁ ହୋଇ ବ୍ୟଥାରେ । ୩୧ ।
 ପୁଣି କଲେ କେଉଁ ପାପ ମୁହିଁ କରିଥିଲି
 ପାଇ ରତ୍ନନିଧୁ ଭୋଗ କରି ନପାରିଲି
 ହେଲୁ ଦୂର ଗୋ
 ମୋ ଭାଗ୍ୟକୁ ସରିଲୁ ସଫାର ଗୋ । ୩୨ ।
 ମୋର କର ଧରି ସଖି ପାଇଲୁ ତୁ ଦୁଃଖ
 ସୁଖ ଦେଇ ନପାରିଲି ଲାବନ ମୋ ଧୂକ
 ବୁଝି ସ୍ଥାନରେ
 ବିହଙ୍ଗଲ ସବୁ ବିଚିତ୍ରନା ରେ । ୩୩ ।
 କାହାକୁ ଗ୍ରାସ ଦେଇଣ ଛଡ଼ାଇଣ ଥିଲି
 ସେହି ପାପେ ଏହି ଦୁଃଖ ଏବେ ଭୋଗ କଲି
 ତୁହି ସଜା ଗୋ
 ତୋହୁ ବିନା ନାହିଁ ମୋତେ ଗତି ଗୋ । ୩୪ ।
 ଏ ସଫାରେ ଦେଖୁଛି ଅଛନ୍ତି ଯେତେ ନାରୀ
 ପାଦଦସା ପଥରକୁ ତୋ ନୋହୁବେ ସରି
 ରସବଦନରେ
 ଭାବିଲେ ଖସି ଯାଉଛି ଧୂତ ରେ । ୩୫ ।

ତରୁଣୀ ଜଳକମଣି ଥିଲୁ ମୋର ପ୍ରିୟା
 ସୁରଣ କରଣ ଫାଟି ଯାଏ ମୋର ହୃଦ
 ଜଳକଣି ରେ
 ମୋର ହାତୁ ଫିଟିଗଲା ଗଣିରେ । ୩୬।
 ତୋ ଅଧରୁ ମଧୁ ପିଇ କି ସୁସ୍ୱାଦୁ ସିଦ୍ଧା
 ତୋହୁ ବିନ୍ଦୁ ଏବେ ସବୁ ଭୋଗ ଲାଗେ ପିତା
 ତୋର ମୁଖରେ
 ଦେଖି ଭୁଲିଥିଲ ସବୁ ଦୁଃଖରେ । ୩୭।
 ବିଦେଶ ଯିବା ମେଲଣି ମାଗିବାର କାଳେ
 ବିଛେଦ ଭୟରେ ଚିନ୍ତା କରୁ ଗୁରୁଣୀଳେ
 ଭାଲି ଭାଲିରେ
 ଦିନ ନ ସରୁଛି ନବବାଳାରେ । ୩୮।
 ଏବେ ସ୍ନେହକର ଧନ ମୁହଁଲି କେସନ
 ଘଡ଼ିକ ଅନ୍ତର କୋଟି ଯୁଗ ମନେ ଘେନ
 ରସବତରେ
 ଧାସି ଫାଟି ନ ଯାଉଛି ଛତି ରେ । ୩୯।
 ଅହେ ବିହୁ କି ପାପରୁ ଦେଲି ଏତେ ସର
 ସବୁ ସୁଖ ଘେନିଗଲା ନିପାରେ ପାସୋର
 ଦୁଃଖ ଯାକହେ
 ମୋ ଭାଗ୍ୟକୁ ରହିଲା ଏତକ ହେ । ୪୦।
 ସମସ୍ତ ଯୁବରାଜ ବାରମିହି ଦେବ
 ରାଣୀକ ବିଯୋଗ ଶୋକେ କରନ୍ତି ଅନେକ
 ମୋ ଗୁହାରି ହେ
 ଶୁଣ ଶୁଣ ଅହେ ବଣୀଧାରୀ ହେ । ୪୧।

[୧୪]

ରତ୍ନମାଳାକୁ ସ୍ବର୍ଗରେ ସ୍ଥାନ ଦିଅ ଦୁଇ
ହୁମୁରନା ମୁକ୍ତଦାତା କେ ନାହିଁ ତାଙ୍କର
ଚକ୍ରଧାରୀ ହେ
ପାପତାପ ନାଶ ଚକ ଧରି ହେ । ୪୨ ।

କ୍ରହସୁର ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରିଣ୍ଟିଙ୍ଗ୍ ଓ୍ବାର୍କସରେ ଶ୍ରୀ ହାଡ଼୍ ସମ୍ବନ୍ଧରୁକ ଦ୍ବାରା
ମୁଦ୍ରିତ । ୧୯୩୮ ।

Printed by
H. Rayaguru,
ORISSA PRINTING WORKS,
BERHAMPUR.
1938.